

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben házhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belső-farkasutca 76. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Nyilttéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Hirdetési díjak:

Ötször hasabozott garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22). Haasen
stein et Vogler Wien
Wallfischgasse nr. 10.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873-dik évi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy hóra	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetés pénzke, legcélszerűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Bajaink és egyik orvosszerük.

I.

(L.—t.) Dr. Veszelovszky Károly az aka-
demia legutóbbi ülésén igen szomorú képét tár-
ta elénk népesedési viszonyainknak.

Az ijesztő tény, mely határozott számso-
rozatok alakjában van előnkbe tüntetve, az,
hogy fajunk a szaporodás rendes menete he-
lyett épen visszatérőben, apadóban van.

A számadatok által constatált tény azon-
ban csak a felszín, a következmény, melynek
fölmutatásával a tudós csak azt czélozza, hogy
általa a gyökérre, az okra fordítsa a figyelmet,
mely aztán a bajokat előidéző okok elhárítá-
sáról kell, hogy gondolkozzék és gondoskodjék.

E szomorú eredmény legközvetlenebb oka-
iul mindenesetre népünk nagyobb részének
kezdetleges műveltségi állapota; itt-ott a mun-
kátlanból származó szegénység; az egész-
ségügyi organizálatlan volta; az alapjokban meg-
ingattott szokás-erkölcsök romjain még fel nem
épült öntudatos erkölcsiség, az igazi szabadság,

A

„KELET” TÁRCZÁJA.

Mártha és Mária.

Regény.

Irta Aubray M.

IV.

(Folytatás.)

A nap már lemenőben volt, mikor vis-
zatértünk Vermontba: az új hold, mint egy
halvány vékony vonal, úgy tűnt fel az ég
kékjében, az éjszakiszelet elcsendesült, a hideg nem
volt oly éles és egy kis madárnak csendes egyhangu
félénk csicseregése hallatszott e mély esendben. Egy
picizny kis ökörszem volt, mely a fagy és dér dal-
ozára hallatá énekét.

Gyönyörrel hallgattam e mélabus hangokat,
de Irén, ki ép oly keveset gondolt a téli kis ökör-
szemmel, mint a májusi csalogánnyal, tulcevegte
hangjával, a jégnek és fagynak bátor kis dai-
nokát.

Igazán unalmas, mondá, hogy Iressol ur ily
barátokat tart. Kellemes lett volna vele összekötte-
tésbe jönni néha; olyan jó ember, művelt is... da
czára a régi divatok iránti előszeretetének! De miért
is kötötte magát e különös emberekhez? megvallom,
hogy ezek mellett cseppet sem érzem jól magamat;
Mártha előttem talány és kellemetlen s atyjának ső-
tét arca megdermeszti szívemet s gondolataimat.

— Valóban, kedves kicsikém, nemcsak a nagy
szellemek találkoznak össze, hanem a jó z a n e s z ű
ek is. Hiszed-e, hogy én épeu ezt gondoltam, miket

fejletlensége, avagy mesterségesen bekövetke-
zett tulfejlesztése: az egészséges alapok nél-
kül szükölködő, hogy úgy mondjuk fenlibegő
civilisatio sat. tekinthetők.

Mint látjuk tehát ugyszólván összes ha-
zai, nemzeti mivoltunk az az előzmény, mely-
ből dr. Veszelovszky elrémítő következtetése
származik.

És hol kezdeni e teljes átalakítást?

Mindenesetre a népnevelésen. Helyes, de
— mert a de miből maradhatna ki? — de e
nép nem érzi még szükségét gyerekei iskoláz-
tatásának s mintha még előbb egy generatiót
kellene nevelni, mely majd akarja is, tudja
is gyerekeit iskolába küldeni. De honnan ve-
gyük e generatiót? mikor még, általában leg-
alább, közigazgatásunk sem érzi annak szük-
ségét, hogy az iskola-kényszer törvényét vég-
rehajtani kötelességének tartsa, s hol venni
legalább azt a közigazgatási generatiót, mely
ezt megtegye?

És ha ez nem volna így, a miként van,
és az egész nemzet tudná és akarná is magát
közös erővel e nagy feladat megoldására vet-
ni; hol maradnának az egészséges állam-élet
annyi meg annyi többi tényezői — a közva-
gyonosodás: a termelés, az ipar, kereskedés; a
szellemi vagyonosodás: a művészetek, a tudomá-
ny, az erkölcsiség? Hol a humanismus min-
den oldalú munkáját végező társadalom??

Mert nekünk mindez és pedig egyszerre
és azonnal kell. Mert mi vagyunk az a nye-
letlen kés, melynek a pengéje összetört és raj-
tunk az a Mózes sem segíthetne, a ki 40
hosszu évig bolyongtatna a pusztában, hogy ez
idő alatt teljesen átalakulva, mint egészséges és
új nép érijünk az ígért földére, mert mi már
elértük a legutolsó ígértnek földét, a mely-
ről épen most akar a mi régi jóakarónk, az
ágostai „Allgemeine,” Ázsiába visszautasítani

Nem vagyunk a pessimismusnak hivi, de
a számok fölünkbe kiáltják a tényt, a tények
elől legfőlebb, ha strucz módjára el lehet zár-
kozni. Az orvoslatról tehát gondolkodnunk kell,
akár akarjuk, akár nem.

A nemzeti átalakulás munkáját két ténye-
ző idézheti elő.

Egyik az állam, mint ilyen, állami törvé-
nyek formáiba szabott mivoltában.

Hatalmas tényező mindenesetre s a ren-
delkezésére álló nagy nyomatékú erőket, ha

te elmondottál? igazán Condat ur külsejében van
valami fagyalaló. A legnagyobb mértékben bir azzal,
a mit fiatal koromban vé g z e t e s a r c z n a k n e -
veztek.

Erneszt elnevette magát.

— Uglátszik, ön ezt nagyon furcsának talál-
ja, mondá neki élesen nagynéném.

— De asszonyom, talán csak nem akarta ke-
gyed, hogy másként vegyem ez egyszerű tréfát.

— Tréfa édes rokon? Teljességgel nem tré-
fálok én.

— Kedves mama, mondá Irén nagyon szelid
hangon, hiszen tudja, hogy rokonunknak e tárgyban
igen határozott nézetei vannak. Midőn ő a bárónál
van, vakon és feltétlenül mindent megbámul.

— Ha „jyuk el hát galambom e vitatkozást és
mond meg nekem... mit gondolsz, sokáig lesznek
még ezen idegenek Iressolban?

— Mit tudjak én erre felelni mamám? El-
dönteni nem merném a kérdést, de ha valaki azt
mondaná, hogy élethálálra kötöttek szerződést egy-
mással, könnyen elhinném.

— Az öreg báró uglátszik egészen beléjük
van belöndulva.

— Való igaz, kedves mamám, mindazok, kik
Condat kisasszonyhoz közelitnek, úgy tetszik mind
bele belöndulnak.

Kérdezd meg ennek okát Maritól, ki majd el-
nyelte őt szemével!

— Az igaz is, hogy e fiatal leány sokkal szebb
mint első látszatra tetszett: hasonló azon hajporos,
felsallangozott márquisné arcoképehez, mely szobám-
ban van.

Nem találod te is Irén?

— Oh! az igaz mamám, jól mondja, hogy egy
szép képhez hasonlít a kisasszony, mert mint
a meseban van: „Os habeat et non...” Nős Ernészt,

jól, idején és helyén alkalmazza: bizonynyal
fényes eredmények előidézésére képes.

De jaja a nemzet szabad és önálló fellódé-
sének, jaja egészséges, értékes életének, ha tét-
len egykedvűséggel mindent csak az államtól
vár, mert minél tovább tart és terjed e se-
gélyre várakozás, annál kisebb és kisebb lesz
folyton az egyetem által nyújtható segély.

Maga a formák közé szorított állam egy-
általán csak a működési tért nyithatja meg és
tarthatja szabadon, melyen a másik, sokkal ha-
talmasabb, mindenre képes tényező a nemzet
átalakulás munkáját életre juttathatja, bev é-
gezheti, megkoronázhatja.

E másik tényező maga a társadalom alak-
jában egyesült, szabad, önálló, gyümölcsöző
munkára képes nemzet.

És épen ez a circulus vitiosus.

Csak a nemzet, mint társadalom regene-
ralhatja önmagát s maga e nemzet, mint tár-
sadalom, beteg, ha ugyan társadalomnak
nevezhető ez a mi, sok egymással lakó emberek-
ből álló, népcsoportunk, a mely magyar nem-
zetnek nevezi magát.

Azt igaztalanul mondanók, ha mondanók,
hogy e népcsoportot semmi eszmei nem fűzi
egybe közös munkálkodásra. Sőt inkább, el-
annyira le vagyunk bilincselve bizonyos esz-
mek körül forgó összehatás lánczai által, hogy
semmi egyébre nem marad nemcsak időnk, de
még csak szemünk sem. Sőt inkább: szellemi
erőnk legjobb része, legnagyobb tehetségeink,
időnk, érzelmeink, leghvesebb szenvedélyeink,
mind e két eszmekör által vannak igénybe
véve.

E kettő a politikai párt és a vallási fe-
lekezet.

Nézzünk körül közéletünk bármely moz-
zanatán s meg nem tagadhatjuk, hogy e kettő
a tulnyomólag, a feltétlenül domináló.

Nemes két eszmekör, tagadhatatlan, de
melyek kirekesztőleges uralma egyik legfőbb
forrása mindama nyomoroknak, bajoknak, me-
lyeket fentebb részleteznék.

Nemes két eszmekör, de tulnyomó domi-
nans voltuk mellett hol marad hely a gya-
korlat, a munkás élet, a human munkálkodás
ezer meg ezer föladatának?

Szépen gyümölcsöző két fa, édes enyhet
nyújtó lombozattal — de pusztá sivatag közé-
pére helyezve, ki van téve a biztos kiszára-
dásnak.

segítsen ki kérem, mert kifogytam a latin tudomá-
nyból.

Hangosan felkaczagott s anyja vállára hajtá fe-
jét, ki homlokán csókolá; újból kedves gerliczéjének
nevezve őt s ezután halkan beszélgettek együtt egy-
más mufjába öltvén kezeiket.

Néhány nap mulva Iressol ur mindnyájunkat
meghívott ebédre. E meghívás meglepett, de igen is
megörvendeztetett, oly igen vágytam Márhát vi-
szontláttni!

Nagynéném és Irén is oszták csodálkozásom s
megelégedésemet. Szívesen pletykáltak ugyan a báró
vendégeiről, de azért nem tudták az udvariasság e
jelét közönyösen fogadni.

Mindent összevéve ő volt a vidék legtekin-
télyesebb embere, és mindig bizelgő, ha az ember
olyaktól tapasztal előékenységet, kik felül állanak
mindenkin. Én részemről nem gondoltam mára,
mint Márhára, s nem is rejtém el teljességgel meg-
elégedésemet, midőn Denever asszony határozott
hangon kijelenté, hogy engem nem fog elvinni Ires-
solba.

— De, asszonyom... kérdé Ernészt.

— De, uram! szakítá ő félbe, azt hiszi ön,
hogy valami kellemes dolog nekem a kisasszonyt
látni mint tátja a száját ha hozzá szólnak, a nél-
kül hogy felelne?

E gyönyörű látványban részesültünk a minap s
gondolom az elég volt.

V.

Mária, én megyek a hámorba s nem maradok
oda tovább egy óránál, jó lenne, ha elkísérné, egy
kellemes kis sétára: a nap enyhén süt, az ég
egészen tiszta s ma reggel az első pacsirtát is hal-
lottam már dallani, mondá nagyatyám egyszer, feb-
ruár utolsó napjaiban.

Meghütöttem volt magam nagyon s e miatt
egy hétig nem jártam ki: ez ajánl a tölteni

A közművelődés terjedését nem a párt és
a felekezet gátolja-e részben? Az anyagi és er-
köcsi gyarapodás nem egyik legjelentősebb
akadályai-e ezek? A demokratia természetsze-
rü fejlődését nem az egyik féltékenykedése s
a másik tulhajtása rontja-e még s nem ez
téli-e e nemzet testétmaig is visszavonó ré-
szekre, hogy társadalmi egység létre nem jöhet
a human társulás nagyfeladatainak kivitelére?

Ime bajaink körben forgó láaczolata, mely-
nek gyökere, ha nem is kirekesztőleg, de bi-
zonynyal jó részben nemzetünk e két félszeg-
ségére, az egészséges társadalom hiányára vi-
hető vissza.

Azt hisszük, az ily értelemben vett tár-
sadalom hiányának fájó tudata indltá azokat,
kik „a országos magyar társadal-
mi szövetség” eszméjét, melynek kezdemé-
nyezéséről röviden már lapunk tegnapi száma
emlékezett, fölszínre vetették.

S a kezdemény megérdemli, hogy rész-
leteit is lássuk — a jövő alkalommal.

— Országgyűlés. Pest jan 15. A képviselő-
ház mai ülésén folytatta a hadsereg és a honnyvé-
ség lőszükségletének fedezéséről mozgósítás esetében
szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. Érdekesebb
vita csak a második és nyolczadik szakaszról fejlő-
dött ki, sőt az előbbeninél Tisza Kálmán egy kis
közjogi vitát is idézett elő, a mennyiben a lőszük-
séglet fedezését Magyarország részéről csak olyan
arányban kívánta megajánlani, a mily arányban járul
a hadsereg kiegészítéséhez. Ráolvasta a kormányra
az 1867. XII. törvényczikket, mely magyar hadse-
regről szól, s most mégis az egész hadsereg lőszük-
ségletének fedezését kívánja a törvényjavaslat. A köz-
ponti bizottság előadója: Pulszky Agost világosi-
totta fel Tiszát, hogy az általa említett törvényczikk
a magyar hadsereg kiegészítéséről szól és egyuttal a
hadsereg felszereléséről, mint most rendelkezik erről
a tárgyalásalatt levő törvényjavaslat. Hollán Ernő
a töle megszokott szakavatottsággal beszélt s igen
sikerült volt beszédének azon része, melyben fejte-
gette azt, hogy nekünk, mint Ausztria szövetségesei-
nek abból kell adni többet a közös védelemre, miből
többünk van s viszont ők is hasonlóan járnak el.
Szlávy József miniszterelnök szintén találó ellenész-
revételeket tett Tisza beszédére, melyet különben
csak Nagy György pártolt.

A többség természetesen az eredeti szerkezetet
fogadta el e szakaszról ép úgy, mint a többinél. A

megörvendeztetett, s jó kedvvel indultam utnak. Egy
kis nyirott berken átvézető ösvényen haladtunk, mely
egész a völgyig nyult el. E kis, délnek fekvő er-
dősékekben a nap tavaszi melegséggel sütött, de
alant a völgyben a patak már árnyékban volt s
a hámorig kezdett jutni a homály.

Igen későn érkezünk, mondá nagyatyám, ak-
kor kell vala jönnünk, mikor még a tulsó sziklákon
ragyogott a napsugár; most ott alant, a hideg esi-
pös lesz; az Aloae még bé van fagyva; s tudod
mint beszorul a szél e keskeny völgybe. Jó volna
itt bevárnod engem, gyorsan megyek, s azonnal
sietek visszatérni. Nem lesz időd unatkozni, s ám-
bár hogy nem voltál soha magadra a mezőn, nincs
mitől félned legkevésbé is. Nézd csak, innét látszik
az ösvény egész a hámorig s úgy szólva el sem ve-
szítesz szem elől.

Mindent szívesen megtérék, mit kedves nagy-
atyám kívánt tőlem, s mialatt ő a lejtőn haladott
lefelé, egy lombtalan nyárfa törzsökéhez támaszkod-
va néztem őt; némi kíváncsisággal tekintettem kö-
rül.

A lombjaitól megfosztott erdő nem tetszett
szomorúnak, némának, mintha most ébredne hosszas
téli álmából, halk, könnyed, rejtélyes hangokat hal-
lók magam körül; kis füge gyíkok csuszáltak a
mohos köszirték között, egy egy lepke halvány ron-
csolt szárnyaival próbálta erejét, bogárhák erőlköd-
tek a száraz levelek közül előbujlálni; a harkály
éles hangjával köszöntött, egy havasi pinty, néhány
rügyet látva már az eger- és nyírfákon, örömmel
kezdé el kissé szomorú, de kellemes zengzetű dalát.
A mohák smaragd színben tündököltek, a magyaró
bokrokat piros levelek boríták s aranyos szíau mag-
csészék: hajlékony ágaik tövében már violák nyila-
doztak, s tovább a díszes dafné büszkélkedék.

(Folyt. köv.)

hónapi ülésen folytatni fogják a javaslat részletes tárgyalását és felveszik a közp. bizottságnak a székesely telepítvényekre vonatkozó megállapodása.

— A magyar korona országainak ujonczjáruléka az 1873. évben. 39829 főben, pottartaléki járuléka 3983 főben, s így az összes hadjuttalék 43812 főben ajánlatván meg, ezen mennyiségből esik: a budai főhadparancsnoksági kerületre 29981 ujoncz, és 2998 pottartalékos, a polgárosított bányai három ezred és a titeli zászlóalj területére 947 ujoncz és 95 pottartalékos, a nagyszebeni katonai parancsnokság területére 5779 ujoncz és 578 pottartalékos, a zágrábi főparancsnoksági területre (a horvát-szlavon-országi ujonczjuttalék 3084 fővel s a pottartaléki járulék 308 fővel. Fiume városa és kerülete ujonczjáruléka pedig 38 fővel, pottartaléki járulék 4 fővel számítottván) 3122 ujoncz és 312 pottartalékos. Mindazon hadkötelesek kiállítását, a kik az ujoncz és pottartaléki juttalékok kiállítását után fenmaradnak és a hadi szolgálatra alkalmasak, az 1868-ik évi 40. t. cz. 32-ik szakasza értelmében a honvédséghez lesznek beosztandók.

— A gr. Teleki Sándornál jan. 15. este tartott képviselői értekezletről a következő tudósítást teszi a „P. N.“

Az értekezleten mintegy 30 tag lehetett jelen. Az összegyűlt képviselők gr. Lónyaytól mindenek előtt programmszerű nyilatkozatot vártak már napok óta, hogy külön tanácskozásaiknak némi pozitív alapot nyerjenek s úgy tudják, hogy ez óhajt a gróf egészen sem el nem utasít, sem el nem fogadja.

Tény az, hogy gróf Lónyay a budgetre vonatkozólag részletes határozott, külön és az előterjesztett budgetjavaslatról sokban eltérő nézeteket szándékozott a párt kebelén belől érvényesíteni, a melyek együttesen némi programot képeznek, a mely gr. Telekinél lett volna előlegesen előterjesztendő. Azonban ezen nézetek gr. Lónyaynak irányadó férfakkal történt előleges értekezései után lényeges változásokat szenvedtek.

Annak, hogy a gr. Telekinél tartott clubbtanácskozmány általános kijelentésekkel végződött, ez egyik oka. A másik oka az vala, hogy a tagok a vártól kevesebb számban jelentek meg s végre ehhez hozzájárult még, hogy némelyek különösen hangsúlyozták, hogy olyan törekvésekben, melyek netán idővel a párt lazulására vagy a kormány gyöngítésére vezetnének, semmi esetben részt venni nem fogának.

Végre megjegyezzük, hogy még az is megállapított e konferencián, hogy jövőre minden tárgyat, mely a Deákör elő fog terjesztetni, előlegesen külön megbeszélni fognak. Részünkről e közlemény után nem tudjuk megérteni a külön deákparti tanácskozásnak sem alapját, sem célját. Teleki Sándor gróf azonban aligha fogarasi programjában említést tett volna külön deákparti clubbféléről.

A képv. ház pénzügyi bizottságának jelentése.

(Folytatás.)

E bajok alapja a fenálló rendszer hiányaiban rejlik; az ügymenet nem elég egyszerű, az ügyek kezelésében a felosztás nem mindenütt látszik egészen helyesnek, az eljárás a központi vezetés több ágazatában nehézkesnek mutatkozik és a felelősség elvének nem egészen megfelelő és ezért sok ügyosztály, nagy személyzetet és így nagy költségeket igényel.

A képviselőház már az 1868-dik évi november hó 14-én 2787. szám alatt sürgette a központi személyzet számának kevesítését és az ügymenet egyszerűsítését; 1872 dik évi január 21-én hozott határozatában a ház utasította a miniszteriumot, hogy a központi igazgatásnál alkalmazott hivatalnokok számát kevesítse és az ügyrend egyszerűsítésére törekedjék.

Összes közigazgatási szervezetünk végleges szabályozása és törvényhozási megállapítása kívánatos. Tagadhatatlan hogy átalakulásban levő országnak közigazgatási szervezete egész szigorúsággal és rövid idő alatt nem is állapítható meg.

De elérkezettnek látja a bizottság annak idejét, hogy arra az előkészítő lépések megtörténjenek.

Addig, míg megállapodott közigazgatási organizmussal nem fog az ország birni, gondolni sem lehet arra, hogy megközelítőleg is megállapodott normalis költségvetéssel bírjunk.

Időnként mindig szükség lesz az államélet fejlődéséhez képest egyes változásokat tenni, felmerülő szükségnek kielégítéséről gondoskodni; de ha ezek már megállapodott alapon történhetnek biztosabban, kevesebb költséggel és több sikerrel és az államadottság biztosítéka mellett lesznek létesíthetők. A fizetési rendszer megállapítása az államhivatalok számának, egymás közötti fokozatainak szabályozása is akkor történhetne meg, ha már a rendszer egy gyökeres vizsgálat után közmegnyugvással megállapított fog: mindezen okokból fogva az összes államszolgálat és közigazgatási rendszer szabályozása, a bizottság véleménye szerint, égető szükség.

Az ügymenet egyszerűsítését, a közigazgatás gyorsítását, behatós, eredménydúsabb működését, rendezettségét és a költségek leszállítását csak ezen reformtól várja a bizottság.

A mai rendszer átvételét a testületi kormány-rendszerrel a nélkül, hogy annak minden irányban javítására gyökeres változások történtek volna; az anyagi élet fejlődése, azon nagy mozgalom, mely a téren megindult, azon nagyszervezet, melyek körünkben a központi igazgatás több ágazatában egyszerűbb, gyorsabb eljárást igényelnek. A bizottság nézete szerint vizsgálat tárgyává kellene tenni a kormányzat egyes ágainak felosztását, az egyes miniszteri tárczák között az igazgatóságoknál jelenleg létező ügyrendet a hivatalok beosztását, és azoknak egymás közötti fokozatát.

A bizottság tehát utasítani véleményezi a miniszteriumot, tegye beható tanulmány tárgyává ezen kérdést vegye azt tapasztalt szakférfiaknak és a modern adminisztratív eljárásával ismert egyének meghallgatásával tüzetes vizsgálat tárgyává és terjeszsen annak idején javaslatot az egész közigazgatási rendszer gyökeres szabályozása, a kormányzati teendőknek az egyes tárczák között a jelenlegi felosztásnál netalán jobbnak, célszerűbbnek mutatkozó felosztás iránt; a hivatalok számának és egymás közötti fokozatának meghatározása, általában az egész, főleg a központi igazgatás rendszerének újraszervezése, az ügyrend egyszerűsítése iránt, hogy a közigazgatási organizmus a felelősség elvének megfelelően berendezést nyerjen, hogy egyszerűbb és több rendszerrel, de gyorsabban és olcsóbban működjék.

Addig is, míg az megtörténhetik, a bizottság célszerűbbnek látja, ha a miniszterium a közigazgatás szervezetében nagyobb és nem feltétlenül szükséges változásokat e költségvetésben nem hozna javaslatba.

A bizottság az adminisztratív költségeit ott a hol azoknak felemelését hozta a miniszterium javaslatba, leszállítani igyekezett mindenütt az elkerülhetlenül szükséges összegekre nagyobb törléseket, gyökeresebb változásokat épen a fennebb érintett szempontból nem hoz javaslatba: miután azonban a zárszámadások évenként nevezetes összegek megtakarítását mutatják fel: úgy a központi igazgatás költségeiben, mint más igazgatási ágak szükségletében a bizottság ezen minden évben tényleg bekövetkező interkaláris megtakarítások fejében és azon célból, hogy a miniszterium iparkodjék közigazgatási rendszabályok útján a lehető legnagyobb takarékossággal eljárni, a központi személyzet jórésztjéből s mindazon czimekből, a melyek nagyobb létszám fizetését tartalmazzák:

A költségek 2% illetőleg 4% levonást hoz javaslatba, a mint azt a részletes jelentésekben minden cikkre vonatkozólag, melynél ezen levonást alkalmazását indítványozza, külön előadja.

A határvidéki közigazgatási költségeire nézve követett eljárást illetőleg a bizottság előadja, hogy a határvidéki költségeit általánosan vette föl a miniszterium előirányzatából eltérőleg mindazon tárczáknál, a hol a határvidéki költségeknek egyes címekre és rovatokra történt felosztását a bizottság nem tartja helyesnek azon okból, mert a polgárosított határvidéki közigazgatási felosztásának és rendezésének kérdésével látszó összefüggésben.

A belügyi-, igazságügyi-, vallás és közoktatásügyi tárczáknál ezen okból általánosan véleményezi a határvidékre eső költségeket besoroztatni. A törvényhozás e részben bekövetkező intézkedései előtt nem akart a bizottság azoknak a költségek részletes megszavazása által bármely irányban is praeokkupálni.

Ott, hol a határvidéki költségeinek beolvastatása ezen tekintetben nem ütközik, mint a honvédelmi-, pénzügyi-, közmunka-, földmívelési tárczáknál a bizottság az előirányzott összegeket a költségvetés részletei között ajánlja megszavaztatni. A miniszterium azonban utasítatni véleményezi, hogy a polgárosított határvidékeknek közigazgatási rendezésére vonatkozó javaslatokat mielőbb tegye le a ház asztalára

E helyütt a bizottság felhívja a ház figyelmét arra, hogy a miniszteriumok és egyéb központi hatóságok számára a fővárosban felállítandó államépületek ügyében utasította a miniszteriumot arra, hogy a közös hadügyminiszternek a katonai épületek átengedése iránt folytatott tárgyalásainak befejezése után terjesszen egy részletesen kidolgozott tervezetet.

A pénzügyminiszter kijelentette a bizottság előtt, hogy a miniszterium összeállította azon adatokat, melyek a miniszteriumoknak elhelyezése tárgyában az összes szükségletet kimutatják.

(vége. köv.)

A román lapokról.

A román hírlapok mult évi magoktartását azt hisszük, hogy a lapokban közlenni szokott szemlének-ből a t. olvasó közönség eléggé kiismerhette. Nem tartjuk azonban feleslegesnek, egy pár sorban rövid emlegetést tartani még egyszer, hogy körvonalozzuk azon helyzetet, a melyet azok elfoglaltak volt, s a mely a tartalmakra irányadón szolgált, és pedig annál is inkább, mert mint mindenütt, úgy itt is a hírlapok egy-egy pártjának élő közlönyei, a me-

lyek híven és pontossággal tüntetik fel azon állapotokat a melyben a párt volt és azon alakulásokat s küzdelmeket, a melyeken a párt átmert.

Minket e részben e román hírlapirodalomból négy és illetőleg csakis három román nyelven szerkesztett lap érdekel. A Brassóban megjelenő „Gazeta Transilvaniei“ a Pesten megjelenő „Federatione“ s a N. Szebenben megjelenő „Telegrafu Romanu.“ Az „Albina“, mely szintén Pesten lát napvilágot, nem bír érdekel azért, mert állása a „Federatione“-val nagyon megegyezik és mint tulajdonképpeni pártközönség, nem is szerepel, mintán inkább csakis a Mocsonyi család által támogatattik és tartatik fel.

Első helyet foglal mindenesetre a „Gazeta Transilvaniei“ a mely jelenben már a 35-ik évfolyamot járja s azt hisszük, hogy a Magyarországon kiadott politikai hírlapok legidősebbike.

Ezen lapnak kezdettől fogva legfőbb oszlopa Baritiu György s azt hisszük, hogy ha ezt elmondjuk, a tartalmát, irányát szinte felesleges bővebben részletezni, mert Baritiu politikája nálunk annyira ismeretes, a mennyire a román nemzet közül senki sem.

A nemzetiségi párt vezére, látható feje az újabb korban kizárólag Baritiu volt, s hogy mennyire az még jelenben is, arra legjobb bizonyíték, hogy az activ-passiv féle pártküzdelmek alkalmával Baritiu volt, a kit az activpárt legelőször s legmérgesebben megtámadott, s a kit a passivista párt egyedüli oszlopának tekintett.

A Gazeta „Transilvaniei“ pedig a Baritiu lapja, ebben szokta ő, most azonban nagyon ritkán szavát hallatni s így a „Gazetát“ akkor jellemezzük leghelyesebben, ha az erdélyrészi passiv-román nemzeti párt közlönyének nevezzük.

A külalajka, valamint beltartalma nagyon primitív. Egy-egy hat hasábos levél valamelyik falusi paptól; a legérdekesebb tartalommal s polemia két dáskel között, a legtöbbször az egész tartalom, a nélkül, hogy a hírlap tulajdonképpeni kellékének az élenkség, a hírek gyors közlésének vagy az események evidenciában tartásának megfelelné. Ez azonban nem gátolja a románságot, és a falusi pap most is mint szentírás és csalhatatlant tekint. Megvan elégedve vele, s nem bánja ha egy két hóval később tudja meg, hogy miniszterválasztás történt és hogy Napoleon meghalt.

A második a „Telegrafu Romanu“, Ez a br. Siagura N.-szebeni gör. keleti érsek lapja, s az erdélyi activ román párt közlönye. Állása a Gazetával szemben az ellenlábasság, s ezért Balásfalván interdiktum alatt áll. Tavaly nagyon érdekes volt, s bámulták a bátorságát, a melyet a nemzeti párttal szemben elfoglalt, s a mely eszközölte azt, hogy a tulajdonképpeni szabadelvű párt létrejöjj. Állíthatjuk, hogy a Balásfalva erejét leginkább ez törté meg, szembeszállott, és diadalmaskodott, mert kivitte azt a mit senki sem akart hinni, hogy a mameluk sereget lealcázta, s a nemzet nagyobb részét körmeik közül kiszakította!

Az utolsó időben azonban egy nagy hibája van. A vallási viszályt élesíti, s a nemzet egyenlenségét ezen a téren szítja. Azt hisszük, hogy jól tenné, ha felhagyna vele. Mert azzal leginkább a politikai elvének árt, a mennyiben az ellenkező valláson levők, habár politikai nézetek talál is mindazáltal kénytelenek lesnek az állások stb. miatt felhagyni és szakítani vele.

A harmadik, de azért leghatalmasabb lap a „Federatione“, királyhágon tuli ellenzéki románok lapja, szerkesztője egyetemi tanár s orsz. képviselő Román Sándor. Ez sokszor dühöngő, vad, sokszor szelid bárny, főleg egyez a „Gazeta“-éval, de ezt oly elasticus módon alkalmazza, hogy sokszor nem is lehet rá ösmerni. „Valeriu“, „Cato Consor“, Brutu gyakran felforgatják benne az országot, de mindamelllett nem rosz indulat. Meglehet, hogy Vác nagy befolyással van a szelidségére, de utóljára is a tenger sem háborog mindig. Vannak rendes perczei s ekkor komolyan is ír. De ez csak addig tart, a míg „Cato Consor“ méregbe jön, mert akkor felforgatja a világot.

BELFÖLD.

Dicső-szent-márton, jan. 13.

(A „Kelet“ szerkesztőségéhez.)

Ma Küküllőmegyének közmívelődési történetében korszakot alkotó nagy napja volt.

Ma nyitotta meg ugyanis főtanfelügyelő Gáspár János, közoktatási miniszter ur által felállítani rendelt gazdasági tanfolyammal egybekapcsolt felsőbb népiskolát.

A megnyitás minden tüntető zaj és külső csil-lámok nélkül, nygyszólva családi csendes ünnepélyességgel folyt le.

A célszerűen berendezett iskolahelyiségben reggeli tíz órakor a bejegyzett tanoncok és kinevezett tanárokon kívül egybegyűltek amazok szülei, a megyei gazdasági egyelet és iskolatanács, egy a helybeli különböző hivatalok képviselői megjelent főtanfelügyelő ur is, ki terjedelem s tartalom-dus beszédében előadta a megnyilando iskola keletkezésének történetét, a czélt, mely felállítását által elértetni óhajtatik; az elsőből megértettük, hogy már

évek előtt a megyei gazdasági egyelet kezdeményezése folytán, a megye képviselő bizottsága által lett egy terv kidolgozva egy helyben felállítandó felsőbb népiskolára nézve, mely tantárgyai között veszi — tekintettel megyei viszonyainkra — különösen a szőlő, kert, földmívelés, gyümölcsenyésztés és borkezelés gyakorlati oktatását.

A tervezet felterjesztetett volt akkor közoktatási miniszter dicsőült Eötvös Józsefhez, ki megértvén e megye szükségét, s belátva a nagy horderőt, melyet egy ilyen intézet e megye anyagi és szellemi erejének fejlesztésére hivatva van gyakorolni, a felterjesztést pártolásába vette, biztosítván az állam részéről a tanárok fizetésit, fennhagyva a megyének és gazdasági-egyletnek az iskola helyiség fentartási költségeinek fedezését.

Ez utóbbi berendezése, s közbejött más nehézségek miatt akkor az iskola megnyitása nem volt lehető — majd bekövetkezett a nemzet haláljára érdemes miniszter Eötvös báró halála, mely események együttesen az iskola felállításának ügyét egy darab időre elodázták, mignem a mult-év végén az iskola kérdését jelenlegi közoktatási miniszter a közoktatást kielégítőleg és a megye lakóit hálás elismerésre kötelezőleg oldotta meg, elrendelvé az iskola azonnali megnyitását, folyósítván a tanárok fizetésit és más a belső berendezéshez még szükséges költségeket.

A most már meg is ünnepelt megnyitáson az említett beszéd végeztével felolvastatta a tanfelügyelő ur a közoktatási miniszternek az iskola megnyitására és tanárok kinevezésére vonatkozó leiratait, a tanároktól a hivatalos esküt bevette, mely után a tanárokhöz intézett beszédében megragadó melegséggel jelezte hivatásuk fontosságát, pályájuk nehézségeit.

Ezzel az iskolát megnyitottak nyilvánította, melylyel egyszerűsmond e megye lakói szebb jövőjének alapja lett letéve, mennyiben e megyében a felsőbb népiskolai oktatás századok óta paragon heverő mezején az első barázda törtetett fel, hogy majd egészben művelés alá vétetvén, áldáshozóvá válhassék.

Az ünnepélyes megnyitás befejezésével közszereketben álló alispánunk P. vendégszerető asztala köré gyűjté a jelenvoltakat, hogy ősi szokás szerint ne hiányozzék az áldomás is, egy ily nagy és szent munka befejezésénél. Ő maga mint házigazda emelvé első poharát közoktatási miniszter Trefortra, mint a kinek köszönhetjük ez új intézet felállítását, felköszöntetett főtanfelügyelő G. J. kinek ügybuzgalma, tevékenysége főtényező volt a soknemű nehézségek és akadályok legyőzésében.

A mi kívánságunk pedig, hogy ezen ujjonszülött intézet nagy és nemes hivatását betölthesse, a még szükséges gyámolítást feltalál hassa ott hol létele kezdeményeztetett.

u. i.

Külföldi szemle.

III. Napoleon halála alkalmából a bonapartista lap, az „Ordre“ következő manifestumot közöl, mely Cassagnac és Dugne de la Fonconniere által van aláírva:

„A császár meghalt! Benne Franciaország nagysága és sorsa által áthatott gondolat, mindenki iránt különbség nélkül, de legkevésbé a gyengék és szegények iránt érző szív, egy magasztos és lovagias jellem (!) egy jóakaró, szelid és vigasztaló lélek, mely nem láthatott könnyet a nélkül, hogy azt le ne turlje, — mult ki. Nemcsak azoknak, kik őt ismerték, szolgálták és szerették, hanem azoknak is, kik neki köszönhették családjuk jólétét 18 éven keresztül, első kedélyindulatuk az lesz, hogy méjjén sohajtanak azon szerencsétlenség (!) fölött, mely Franciaországot és a császári családot oly rögtön érte. De ezen roppant fájdalommal szemben III. Napoleon híveinek azoknak, kik őt 1851. decz. 20-án elnökségre emelték, kik hatalmát 1855. decz. 20-án szentesítették, kik 1870. máj. 8-án a császárságot újra szentesítették, kell, hogy a gondviselés csapásait békével és büszkeséggel viseljék és fogadásait esküiket megújítsák. A császár meghalt, de a császárság él (!) és elrombolhatlan (!), nem az emberek, hanem az intézmények maradnak! fön. Caesar halála Augustus császárságát alapította meg. — A császárság azon szükségesség által él, — melyet Franciaország népszerű és erélyes intézmények után érez; — él azon félelem által, mely a társadalmi érdekeket elfogja azon gondolatra, hogy elenyészett azon kar, mely elég erős és határozott volt, hogy azokat megvédelmezze; él a Napoleon névnek azon fiatal örököse által, kit nem érhet felelősség és gáncs a baba szerencsétlenségei miatt, ki a trónon születve, neveltetését a szerencsétlenségben folytatta és a száműzésben végezte be; él azon okos és nemes hölgy által, ki eléggé élt a szerencsétlenségben, hogy azt felfoghassa.

Szántsuk le tehát könnyeinket, fojtsuk el sohajainkat és ne engedjük, hogy szíveink erősebben verjenek, mint embereknél szokás. A császárság visszaállítása elveszt egy férfit, de nem veszít el egyetlen egy kilátást, egyetlen egy reményt sem. — A császárság szükségessége a közrend és az érdekek szempontjából; Franciaországnak szüksége van oly állandó kormány alapítására, mely népszerű alapokra van fektetve; szüksége van erre, hogy megoltalmazza azon veszélyek ellen, melyek a demagogia és so-

cialismus részéről fenyegetik. Ezért fog visszaállítani a császárság.

Cassagnac e kiáltvány mellé még egy cikket is írt, melyet, vonatkozással Napoleon fiára, így végez: „A császár meghalt, éljen a császár!” Ezekből gyanítva, a bonapártisták machinatiói még csak most és ezután kezdődnek: Csak az vigasztal, hogy Franciaország, annyi megpróbáltatás után elég erős arra, hogy ellentálljon a csáboknak.

Mint külföldi lapok írják, a Napoleon család tagjai és hívei már Chislehurstba érkeztek. Napoleon hg, Matild és Clotild hgnő, Mac-Mahon, Canrobert, Rouher, Benedetti és a bonapártisták főbb emberei már a rovatalt állják körül.

Napoleon testének felboncolásáról ismert orvosai egy jelentést tettek közzé, mely szerint a vese-gyulladás állapotban találtatott, az agyvelő természetes állapotban volt, a vízkövek csak a fele volt még a testben: a vér általában hignak találtatott s a halál a vér-keringés megszűnésének tulajdoníthatik.

— Oroszország közép-ázsiai politikája közelebről Suvaloff grófnak Angliában küldetése lett. Ez alkalomból közli a „D Ztg” Gortsakoff herczegnek egy, 1864. nov. 21-ik sürgönyét, mely részlete sem ismerteti az orosz kabinet politikáját és törekvését Közép-Azsiában. Habár e sürgöny már 8 éves, még is, mivel a helyzet nem változott, most is elég alkalmas arra, hogy kellőleg megvilágosítsa a jelenlegi orosz politikát. — A sürgöny előadván, mily nehéz ama vad vidékeken, a vándorló és rabló természetű törzsek között szilárd, állandó társadalmi létet biztosítani, megjegyzi, hogy ha Oroszország meg is állandott civilisatorius előayomulásaiban és határvonalakat jelölt ki már megszerzett birtokának, a rabló-törzsek áttörték e vonalokra és folyton háborgatták a már némileg rendezett és megállapodott társadalmi létet; ez okvetlenül szükségessé teszi a tovább terjeszkedést, hogy az alkalmatlan és háborgó törzsek megzaboláztassanak. De mikor az erődök előbbre toltattak és új határvonal szabott ki, ekkor ismét az előbbi eset áll elő. Az új háborgó szomszédok szintén veszélyesek voltak. Ezért még előbbre kellett nyomulni. — Gortsakoff hg. hivatkozik arra, hogy hasonló körülmények között ugyanezt tenni természetesen a szabály volt kényszerülve az amerikai Egyesült-Államok, Anglia Indiában, Franciaország Algírban sat. Ez az eljárás az annexiók végtelenségét vonná maga után, mely azonban ellenkezik a csár politikájával ki nem öhajt mértékten túl nagy birodalmat, hanem a meg levőben szilárd, állandó alapra fektetett kormányt. Ezért Oroszország csak addig terjeszkedik, míg szomszédul békés és rendezett állami organismust talál.

Magyar színészet.

(N.—r.) Csütörtökön jan. 16-án „A szleburdi” — vigjáték 3 felv. Írták Bayard és Laya, ford. Edressy Béni.

A nevetés egészséges, így szólnak a derűtség barátai; keressük tehát a nevetésgést, de csakis azért, hogy nevéssünk. Ne érdeklődjünk az ellentétek iránt, miket a komikum kifejez, ugys elég ellentét van mimagunkban a való és eszmény, a pozitív igazság és az alanyi jogkövetelések vágyaink és birtokaink között; hanem nevéssünk, hogy keblünk kellemes rázkodtatása közben éppen ezen ellentéteket, az élet terhet és borjút feledni bírjuk, — egyidőre legalább. A szleburdi Felix csakugyan két órahosszan át folytonos hullámmásban képes tartani kedvünk könnyű áradozását; az ő botorságai józün mulattatnak minket. Ha kérdezzük azonban, hogy hát voltaképpen ki és mi az a Felix, ugy felelhetünk: Felix ezeket és ezeket cselekszi, saját levelét melyet utnak indítottak nál s nem a czélba vett nőhöz, hanem félelmes férjéhez címzettnek tud, folytonos nehézségek közt postaállomásról postaállomásra nyomorra és sok viszontagságokon megy keresztül. Mind ez külső tények utján történik s könnyen csak a külsőségekre vonják az ábrázoló színész figyelmét. Igaz, hogy a külsőségek leghamarább hatnak, nevetést is gerjesztenek, hiszen a Clown buk-fencei is mulattatók; de ha semmi kedélyi tartalom nincs bennök, bizony csak üres élvezet az, a mit nyújtanak. Szilágyinak a lényében van valami fagyosság, mely rideg kéregként gátolja, hogy bel-sejébe pillantást vethessünk. Ezért ő sohasem tud bensőséges lenni, minél fogva a bohó Felixet nem tudta oly rokonszenves alakká teremteni, kin teljes gyönyörrel tudjunk mulatni. Szilágyi inkább érdekes, mint vonzó; jártasabb mint könnyen mozgó. Saját egyéniségéből nem levén képes kibontakozni, ugy látszik a legjobb akarattal sem mutathatta be Felixet ugy mint a kit minden csekélység melegen érdekelt, s ki el-szóródásaival magát a legnagyobb bajokba keveri. Több sikert mutatott fel Mátrai, kinek Dunoisjában erő, önérték és heves indulat buzogott. Szentgyörgyi főnök komikumáról, melyet Roquet ábrázolásában fejtett ki, csak tisztelettel és elismeréssel szólhatunk. Eichner Anna, a gyermek-Adelinét kedvesen játszta A Fodorné (Anita) hangjában most az egyszerű a szokottnál több természetesség levén, játékát méltányolhatóbbnak vallhatjuk az eddigieknél. A többi szereplők is eléggé megfelelték feladataiknak.

Az előadás öszenévágó, a kevés számmal meg-

jelent közönség pedig zavartalan derült hangulatban volt.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 17 1873.

— Gr. Andrassy Gyula közös külügyminisztert, kinek pár nap óta erős náthája miatt szobáját nem szabad elhagyni, e hó 14-én a király is meglátogatta.

— Az egyetemi ifjuság holnap tartja meg a kolozsvári egyetem legelső vigalmát. A jótékony nemes czél érdekében a legszebb sikert kívánunk e vigalomnak.

— Bittó István a képv. ház elnökének esküvője Duloics urhölgygyel az egyetemi templomban meut végbe. A szertartást Haynald Lajos kalocsai érsek végzé. A vőlegény egyik tanuja Deák Ferencz, a menyasszonyé Gorove István volt. Az esküvőn csak bizalmas baráti kör volt jelen.

— A kolozsvári dalkör 1873 Január 19-én vasárnap d. e. 10 órakor a városház nagy termében megtartandó évi rendes közgyűlésére az egylet tisztviselői — választmány — pártoló és működő tagjai tisztelettel meghívotnak. A közgyűlés tárgyait képezik; 1. Elnöki megnyitó beszéd. 2. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Titkári jelentés az egylet egy évi működéséről. 4. Pénztári jelentés. 5. Tisztujtás. 6. Indítványok. 7. Elnöki zárbeszéd. Kolozsvárt 1873 Január hó 16-án. közli Bergay A. József n. titkári.

— Halmi, a kolozsvári színház szép tehetségű bon-vivánja e hó 27-én Pestre megy, hogy a feledhetetlen Szerdehelyi Kálmán üresen hagyott szerep körében a nemzeti szinpadon egy-két kísérletet tegyen. Halmi tehetsége mennyire felel meg a nemzeti színház műgényeinek, természetesen nem tudhatjuk, de szerződötése esetén benne minden-esetre jelenlékeny tagot veszítene színházunk.

— Az orsz. honvédség-égylet által legujobban segélyezett 184⁸/o évi rokkant honvédek és azok özvegyeinek kimutatása. Kolozsvárt: Miklós János köznözítész özvegye. Csikszékben: Szabó Bálint, Szekeres András, Kosza József, Imre Gergely, Nedelka György, Györgypál Alajos, Albert Tamás, Szép György öz. Benedek András öz. Háromszéken: Simon Pál öz.

— A helybeli postáigazgatóságtól felvilágosítást kérünk arra nézve, mi az oka, hogy a külföldi hírlapokra többen még mult hó elején előfizettek a postahivatalnál, s eddigelé daczára annak, hogy ma jan. 17-e, még egy szám se érkezett meg?

— Kassay Vidor, a Miklósi színház tagja megvált a nevezett színházról.

— Carneval herczeg, mely virágokat szór utjában mindenfelé, tegnap jelent meg először körünkben még pedig első udvarlását is álarczban tartá a városi vigarda nagy termében. A nőegyleti bál, mely máskor rendszeren az idény sikerültebb vigalmi közé tartozik — ezuttal kevésbé volt élénks a jelen voltak arczán is némi nehézkesség köde borongott, mely nemcsak a kedélyt és szellemet tartá lektve, hanem a nyelvekre is nyomasztólag nehezült. A bálokban eddigelé megjelent szépségek mellett egy új jelenség tűnt fel Tisza László urnak bájos leánya. Mindössze a nem nagy tsrsaságban alig volt kettő, három, kiknek ötletei vagy dévaj faggatásai, mosolyt idéztek volna elő. Csak a zene tánczra bívogató hangjára lett élénkebb az arczok kifejezése s a mozdulatok gyorsasága, az álarcz törvényét azonban senki sem szegte meg és így tánczról a teremben időzésünkig nem szólhatunk, pedig ez a szintelen mulatságnak vidorabb fordulatot adhatott volna. Lehet különben, hogy a gyors váltakozásban egymást követő két bál, t. i. az egyetemi ifjuság és színházi álarczos bál is kedvezőtlenül hatott a siker mérvére.

— Sepsi-Szentgyörgyről írják nekünk, hogy Háromszék egyházi, katonai és világi tekintélyei közül 80-nál többen tisztelkedtek január 12-iken Lázár Mihály főispánnál, Dálnokban, az újévben szerencsét, a politikai pályán az eddigi ernyedetlen buzgalmat és kitartást kívánván neki s egyzertmind biztosítandók őt ragaszkodásuk felől.

— Az indiai házassági 12 parancs. 1. Az asszonyra nézve nincs más istenség a földön, mint férje. 2. Ha a férj még olyan öreg, rut, visszataszító és szigorú is, sőt ha szerelmeskedések által mindenét elpazarolja, az asszonynak nem kevésbbé minden tehetségét oda kell irányoznia, hogy őt, mint urát, mesterét és istenét tekintse és ugy bánjon vele. 3. Mi egyszer asszonynak született, az azért létezik, hogy engedelmesskedjék teljes életében: mint leány atyjának, mint nő férjének, s mint özvegy gyermekeinek. 4. Minden férjhezment nőnek kerülni kell tekintetre méltatni oly férfiakat, kik testi, vagy szellemi tekintetben kitűnnek. 5. Az asszony sohse merészkedjék férjével egy asztalhoz ülni, hanem megisztelve érezze magát, ha meg szabad ennie, a mit ő ott hagy. 6. Ha a férj nevet, nevéssen az asszony is, és sirjon, ha az sir. 7. Minden nő, bármely állásu legyen is, saját kezével készítse férje kedvencz ételét. 8. Hogy férje előtt tetszésre találjon, az asszony minden nap megfürdödjön tiszta vízben, s azután sáfrán-vízben; haját fésülje és kenje meg, a szemhéjak szélét fesse be antimoniummal

és homlokára egy piros jegyet fessen. 9. Ha a férj távol van, az asszony a földön háljon és minden piperét kerüljön. 10. Ha a férj haza jő, az asszony menjön örvendő elébe s számoljon előtte saját magaviseléről, szavairól, sőt gondolatairól is. 11. Ha a férj kipirongatja, az asszony köszönje meg annak jóakarátát. 12. Ha a férj megveri, az asszony türelmesen fogadja a fenytést, vegye férje kezét, csókolja meg alázatosan és kérjen bocsánatot tőle, hogy felharagította.

KOZGAZDASÁG.

Magyarország bányászata 1868 — 69-ben.

(A kormány hivatalos közleményei nyomán.)

Magyarország bányászata még mindig sok kívánni valót hagy fenn arra, hogy a virágzás fel-ső pontjára jusson.

Hazánk földre roppant sok kincseket rejt, de vajmi sokat kell még tenni a bányászat terén, hogy a gazdaság kincsei napvilágra hozassanak.

A bányászati termelés értéke mai nap 15—17 millió értékre tehető s azzal mintegy 45000 ember folyton foglalkozik.

Hazánk bányászati állapotát, mely a hivatalos közlemények nyomán készül s melyek 1869-ig terjednek, a következőkben tartjuk érdekesnek megismertetni.

Magyarországban öt bányászati kerület van s ezekből a budai 1280, a besztérczébányai 648, a szépesiglói 45, a nagybányai 995, az oraviczai 770, a zalathnai 1019 s a zágábi 774 geographiai négyszöget foglal magában.

Az állam által művelt bányák 16.569,977 négyszöglet tesznek. Az 1097 magános tulajdonában levő bányaterület 58.185,887 négyszöglet tesz.

A magyar bányászat pénzértékben következő összegeket képvisel:

1867-ben 14,778,414 frt.
1368-ban 16,586,519 „
1869-ben 17,339,878 „

A kimutatásból látható évenkénti gyarapodását a vas és kőszéntermelés idézte elő.

A bánya és kohóterményeket illetőleg a következőket említjük fel.

A r a n y t e r m e l é s. A négy bányászati kerületben nyert arany tett:

1869-ben 3114 vámmázsát 2,102,450 frt.
1868-ban 3321 „ 2,241,958 „
1867-ben 3654 „ 2,467,879 „

Az állam bányáiban 1578 s a magánosokéban 1536 font arany termeltetett.

Az arany vámmázsájának közép ára a termelési helyen 675 frt. volt.

E z ü s t t e r m e l é s. Az öt bányász kerületben nyert ezüst tett:

1869-ben 32,014 vámmázsát 2,340,647 frt.
1868-ban 54,020 „ 2,130,913 „
1867-ben 54,226 „ 2,141,185 „

Az állam bányáiban 39,531 és a magánosokéban 12,482 vámfont ezüst termeltetett. Egy vámfont ezüst közép ára a termelési helyen 45 ftot tett.

R é z t e r m e l é s. Az öt bánya kerületben nyert réz tett:

1869-ben 31,229 mázsza 1,488,795 frt.
1868-ban 36,881 „ 1,824,406 „
1867-ben 42,530 „ 2,078,432 „

Az állam bányáiban nyeretett 12,158 s a magánosokéban 19,070 mázsza. A mint látható a magyar réz termelés évenként fogyott. Ez a viszonyokban, s azon körülményekben keresendő, hogy a chiléből az európai piacokra hozott réz az árakat mindig lejjebb nyomta.

V a s t e r m e l é s. Legörvendetesebb lendületet látunk a vas termelésnél, s ez évről évre növekszik. A mult év termeléseinek következő eredményt mutatnak.

Nyers vas.

1869. 2,031,649 bécsi font 5,418,127 frt.
1868. 1,797,308. „ 4,444,431 „
1867. 1,652,008 „ 3,471,511 „

Öntött vas.

1869. 236,430 bécsi font 1,146,773 frt.
1868. 211,174 „ 980,300 „
1867. 272,939 „ 716,878 „

Vasércz.

1869. 5,441,815 bécsi font 791,870 frt.
K ő s z é n t e r m e l é s. Ez szintén kedvező lendületet mutat, 1869-ben nyeretett:

Barna szén. 10,041,744 bécsi font 1,829,696 frt.
Fekete szén. 8,813,083 „ 1,778,872 „
Tégla (briguelles) 239,528 „ 97,604 „
Ceaks 140,654 „ 77,359 „

Összesen 19,235,009 „ 3,783,531 frt.

A terményük értéke így oszlik fel:

Magyarország 15,272,565 frt.
Erdély 1,921,682 frt.
Horvátország 145,631 frt.

Hogy Magyarország bányászata kellő gyorsasággal nem fejlődhetik, ez leginkább a munka erők hiányának tulajdonítandó. 1869-ben a munkások száma az állami bányászatoknál 11,508, a magánosokéban 33,828 tett s ezekből 38,644 férfi, 1,421 nő és 5271 gyermek.

Az összes bányák 1867-ben 170,358 frt. jó-vedelmi adót fizettek.

A kolozsvári piaci-árjegyzék Január 9.

(alsó ausztriai mérő középár).

Tisztbúza 6 frt 90 kr. Elegybúza 4 frt 70
Rozs 4 frt 30 kr. Arpa 2 frt 60. Zab 1 fr 30.
Törökbuza 3 frt 22 kr. Pityóka 2 frt 20 kr. Mar-
hahus fontja 22 kr.

— A d e s i piacz árai január. 14-éről
1 auszti. mérő tisztbúza 6 ft 60 kr. rozs 4 ft 20 k^r
elegybúza 5 ft 20 k. zab 90 kr. — Széna 1 ft. 8°
kr. Egy öl fa 36 hüv. hosszu 8 frt. — kr. Marhahus.
fontja 18 kr. Konyhaliszt 13 kr. Borsó mérője 20
lencse 20, paszuly 10 kr. —

— A nagy-enyedi piacz árai január 12-ről,
auszt. mérő Tisztbúza 6 ft 20 kr., elegybúza 5 ft
50 k. rozs 4 ft 40 kr. kukorica — ft kr. Zab
1 frt 25 kr. pityóka 1 frt 30 kr. Egy mázsa sza-
lonna — ft — kr. Egy font disznózsir 60 kr. Egy
kupa borsó 24 kr., lencse, 22 kr. paszuly, 14 kr.
Egy mázsa kenyérliszt — frt Egy font marhahus 18
Egy mázsa széna 1 frt 70 kr. Egy öl tüzi fa ke-
mény 11 ft — kr.

— Szamosújvárt piacz árai január 30-ról
alsó auszti mérője. Tisztbúza 6 ft. 80 kr, rozs
4 ft 20 kr. Elegybúza 5 ft 20 kr. Zab 1 ft 10
kr. Széna köve 2 ft — kr. Egy öl fa 36 hüv. 10
hosszu 12 ft — kr. Egy font faggyugyertya 40
kr. Marhahus fontja 18 kr. Konyhaliszt 8 ft — kr,
Lencse kupája 10 kr Paszuly kupája 10 Burgonya
mérője 2 frt 40 kr. Disznózsir — kr.

Magyar keleti vasút.

Maros-Vásárhely - Tövis-Segesvári vonal.

Maros-Vásárhely felől Tövis—Segesvár felé.

Állomások	Érkezik óra p.	Indul óra p.	Érkezik óra p.	Indul óra p.
Maros-Vásárhely	este	10 2	reggel	7 40
Nyárádó	10 18	10 20	7 36	7 40
Csepő-Baludóth	10 53	10 58	8 26	8 41
Maros-Bogát(megáh.)	11 32	11 34	9 19	9 22
Maros-Ludas	11 41	11 43	9 29	9 38
Kecze (megálló hely)	12 3	12 5	10 3	10 5
Kocsárd	12 23	12 28	10 27	10 42
Felvincz	12 41	12 46	10 59	11 24
Nagy-Enyed	1 18	1 21	12 1	12 40
Tövis	1 46	2 14	12 57	1 40
Oláh-Csesztve(megá.)	2 30	2 32	2 6	2 8
Karácsonfalva	2 46	2 48	2 27	2 40
Balkszfalva	3 5	3 10	2 49	3 2
Miközásza	3 44	3 47	3 48	4 1
Kis-Kapus	4 11	4 34	4 26	4 51
Medgyes	4 57	5 2	5 18	5 38
Erzsébetváros	5 35	5 38	6 20	5 32
Dános	6	6 2	7 1	7 3
Segesvár	6 29	reggel	7 39	8 10

Segesvár—Tövis felől Maros-Vásárhely felé.

Állomások	Érkezik óra p.	Indul óra p.	Érkezik óra p.	Indul óra p.
Segesvár	este	9 47	reggel	6 39
Dános	10 14	10 16	7 33	7 3
Erzsébetváros	10 38	10 41	7 33	7 3
Medgyes	11 14	11 19	8 34	8 50
Kis-Kapus	11 42	12 7	9 17	9 40
Miközásza	12 31	12 34	10 11	10 36
Balkszfalva	1 8	1 13	11 12	11 38
Karácsonfalva	1 30	1 32	11 52	11 55
Oláh-Csesztve(megá.)	1 46	1 48	12 14	12 26
Tövis	2 4	2 34	12 37	1 32
Felvincz	2 59	3 2	1 44	2 9
Nagy-Enyed	3 32	3 37	2 46	3 11
Kocsárd	3 50	3 55	3 28	3 40
Kecze (megálló hely)	4 13	4 15	4 2	4 4
Maros-Ludas	4 35	4 37	4 28	4 36
Maros-Bogát(megáh.)	4 44	4 46	4 46	4 48
Csepő-Baludóth	5 20	5 25	5 26	5 41
Nyárádó	5 58	6	6 21	6 35
Maros-Vásárhely	6 16	reggel	6 52	7 10

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

Nyiltér.)*

Minden betegnek erő és egészség gyógy-
szer költség nélkül:
Revalesciére Du Barry
Londonból.

Egy betegség sem állhat ellent az izletes Revalesciére du Barrynak és a gyógyszer költség nélkül eltávolít minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj, mi-, rigy-, nyakbaj-, lélekzés-, hólyag-, vesébajokat gümőkört, aszkort, asthmát, köhögést, emésztéleneséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot gyengeséget, aranyeret, vízkórt, lázt, szédélést, véráramlatokat fülzúgást, rozslétet és hánnyást, még a terhesseget is, diabéteszt, meláskort, elsoványodást, kőszénvét, sápkórt. Kivonat 73,000 tanúsítványból, oly esetekben, melyek a gyógyszerereknek ellenállottak.

Ecreainville, (Seine Inferieure) 1863. nov. 27. Harmin czhat év óta borzasztó szenvedtem ástmban (rövid lélekzet) és minden éjjel négy-ötöször fel kellett kelnem, hogy meg ne fuladjak. Minden gyógyszer siker nélkül maradt. Nyolcz nap óta eszem du Barry Revalesciére-jét és csodálatosan jól érzem magamat, zavartalan álom és szabad lélekzéssel, melyet már évek óta nélkülözök. Az égneek és önnék legyen hála.

Billet, lelkész.

Baar (Niederrhein, France) 1861. jun. 4. A Revalesciére nálam csodásan hatott. Látászlag merült erőm visszatért, és új életet érzek, mint ifjagomban. Étvágyom, melyet több év óta elvesztettem, visszatért és a terhes agynomás, mely 40 éven át kínozott, felhagyott. Újjászületve érzem magamat.

Ruff Dávid, földbírtokos.

58,782 sz. bizonyítvány.

Soká szenvedtem étvágytalanságban és erős utáni hányásban. Az ön jeles Revalesciére-je megszűntette a hányást és étvágyamat helyreállította. Meggyőződésem az ön Revalesciére-re-jének jelességéről indit arra, hogy azt más szenvedőnek ajánljam.

Berger Károly.

62,914. sz. bizonyítvány.

Weskau, 1863. sept. 14.
Minthogy éveken át idült aranyeres bajaim, májbetegségem és eldugulásom ellen hiába alkalmaztam minden orvosi segélyt, kétségbeesésben az ön Revalesciére-jéhez folyamodtam. Nem adhatok eléggé hálát a jó Istennek és önnék ez drákes természetadományért, mely rám kiszámíthatlan jótét volt.

Steinmann Ferencz

Táplálóból levén mint a hus, a Revalesciére felnőttek és gyermekeknek 50-szeres árát megtakarítja a gyógyszerekben. Bádogszelenczében fél fontos 1.50, 1 fontos 2.50, 2 fontos 4.50, 5 fontos 10 frt, 12 frs 20 fr, 24 frs 36 frt, Revalesciére chokoládé por- és tábla alakban 12 csészére 1.50 Revalisciere-lepnyíhek, szelenczékben 2 f. 50 kr és 4 f. 50 kr. 24 csészére 2.50, 48 csészére 4.50, porban 120 csészére 10 frt, 238 csészére 20 fr, 576 csészére 36 frt — Kapható: Barry du Barry és társaiál Bécs, Wallfischgasse 8 sz. Kolozsvárt: Binder gyógyszerésznél. Pesten: Török, Prágában: Fürst J., Brunnau: Eder E., Debreczenben: Mihálovics István gyógyszerésznél, Duna-Földvár: Nadhera Pálnál, Károlyváros: Brilli F-nél, Kanizsán: Lovak Károlynál, Maros-Vásárhely: Fogarasi Dömötörnél Pozsonyban: Pisztori Felixnél, Székes-Fehérvárott: Diattala Györgynél, Vágyhelyen: Conlegr Ignácánál, Varasdon: dr. Halter

(27)
Sz. 164. 1872. közgy.
Sz. 39. 1873. tanács.

Pályázati hirdetmény.

Kolozs városánál évi 300 frt. fizetés sel egybekötött tisztügyi állomásnak választás útján 6 évre terjedőleg leendő betöltésére pályázat nyitattik.
Pályázni kívánók felhívattak, miszerint korukat, végzett jogi tanulmányaikat, nyelvismeretüket, eddigi alkalmazásukat s feldolgozott magaviseletüket tanúsító bizonylatokkal kellően felszerelt folyamodványukat folyó évi **Martius 15-ig** Kolozs város Tanácsához adják be.
Kolozs város Tanácsától.
Kolozs, 1873. Január 13-án.
PETHE ANDRÁS, polgármester.

(28)
Sz. 61. 1873.

Hirdetmény.

Tordamegye t. képviselő bizottmánya a múlt évi december 20-dikán kelt határozatával az Alsó-Járai járás-

ban kebelezett kisközségeket, a községek képviselő bizottmányai felszólalásuk következtében, öt körjegyzői állomásra méltóztatott leszállítani és pedig:

- 1) Alsó-Járai,
- 2) Runki,
- 3) Szurdok,
- 4) Ruhaegresi és
- 5) Magyarlétai körjegyzőségek elnevezése címén, minden körjegyzőség 400 frt. évi fizetéssel, a természetbeli lakásért egy előre 60 forint lakási pénzzel, 15 frt. irodai és 30 frt. utazási átalánnyal lévén egybekötve.

Pályázni kívánók a szabályszerűleg és sajátkezűleg irt kérelmeiket f. év **februárius végéig** beadhatják, mely határidővel a választások meg fognak kezdetni és az állomások bé is fognak tölteni.

Al-Jarában, 1873. január 15-én.

DAVID ANDRÁS, szolgabíró.

(25)

Kiadó helyiség

Kolozsvárt a hidutezában a volt hidkapu mellett, **egy emeletes ház alatt**, igen alkalmas **kávéház, vendéglő vagy kereskedésnek**. Az egész emelet is Szentgyörgy naptól kezdve kiadó. Értekezhetni hiduteza Cziriák és Stark gyárában.

458 7-*

MAYER G. A. W.
Párisban kiütetett
fehér mell-szőrpét
legjobb köhögés szüntető szerül orvosilag ajánlva, mell- és tüdőbajokban igen jótékony, a t. közhőség használatára eladásra készen tartja. Valódi minőségben kapható Kolozsvárt **Binder Károly** Szenthárom-ághoz címzett gyógyszerházában belmonostorutca a Redoute során.

(2-3)

Stein János

erdélyi muzeum-egyleti könyvvarushoz legujabban érkeztek s nála kaphatók:

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór. Ára 5 frt.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályamunka.
Irta Névy László. Ára 1 frt.

Ég és föld, vagyis csillagászati földrajz.

A szöveg közé nyomott 70 fametszettel.
Irta Hunfalvy János. Ára 2 frt 50 kr.

Egy tör története.

Regény. Oettinger után fordította Balázs Frigyes. Ára 1 frt 20 kr.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után fordították többen. Ára 1 frt.

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán. Ára 1 frt.

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költeményei. 2 kötet. Pompás diszkötésben.
Ára 3 frt 20 kr.

A hóhér kötele.

Irta Petőfi Sándor.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította Petőfi Sándor. Ára füzve 1 frt 50 kr.
Kötve 2 frt 20 kr.

FAUST.

Goethe tragédiája, magyarra fordította Dóczi Lajos. Ára 1 frt.
Diszkiadás füzve 2 frt. Pompás diszkötésben, Kaubach fényképeivel 4 frt.

Államintézményeink és a kor igényei.

Irta Schwarcz Gyula. III. füzet. Ára 1 frt.

Balassa János.

Történeti elbeszélés az ifjúság számára. Irta György Vilmos. Pompás diszkötésben. Ára 2 frt 50 kr.

Férfi- nő (L'homme-femme.)

Felelet d' Ideville Henrik urnak. Irta ifj. Dumas Sándor.
A francia eredeti 34. kiadása szerint fordítva. Ára 1 frt.

Theoreticus
(elméleti) művek.

Zongora iskolák s gyakorlatok, tanulmányok fokozatosan haladók számára.

Concertek, ábrándok, variációk, rondók, sonáták, sat. zongorára két és négy kézre.

Operák, teljes kivonatban s potpourrikban, transcripciókban (átíratokban).

Nyitányok (Ouvertüre)

Induló, keringők, polkák, polka mazurkák, mazurkák, csárdások, négyesek.

Különböző hangjegyek zongorára balkézre, hat kézzel, 2 zongorára, 4 kézzel s kísérettel.

Duettek, zongora, hegedű, viola, gordonka (violoncella), hegedű s gordonka, fuvola, klarinét, oboe, fagott, gitár, harmonium kísérettel.

Nyitányok kísérettel, triók, quartettek, quintettek, sextettek. Különféle tánc s népdal gyűjtemények sat.

Concert darabok, zenekar vagy quartett kísérettel.

Iskolák, tanulmányok, gyakorlatok, solók, duettek, triók, quartettek, quintettek, sextettek s concertek harmoniumra, hárfára, gitarrára. sat.

Partitúrák.
Opera szöveg könyvek.

Szépirodalmi művek.

Zenészeti ismeretek tára s szótárak.

Bel- s külföldi HANGJEGY-ÁRUSOKKALI
összeköttetéscíménél fogva bármilyen HANGJEGY eredeti bolti áron nálam kapható s megrendelhető.

(296) (10-*)

Stein János
HANGJEGYTÁRA
Kolozsvártt
középutca 456 szám.

HANGJEGY-JEGYZÉKEK
ingyen szolgáltatnak ki.

Helybeli s vidéki
megrendelések azonnal és a legpontosabban teljesítjük.

THEORETICUS
(elméleti)
MUNKÁK
magyar és német nyelven.

Életrajzok, levelezések s emlékiratok.
Ének tudomány s tanítás.
Zenétörténelem.
ZENÉSZETI JEGYZÉKEK.
Zenészeti folyoiratok.

Hangjegy raktár.

Iskolák, gyakorlatok, tanulmányok hegedűre, bőgőre, gordonkára, fuvolára, klarinétára. sat. sat.

Mindenemű fuvó- s húros hangszerre igen nagy választékú hangjegyek.

Ének-iskolák, gyakorlatok, népdalok.

Népdalok s egyéb dalok, áriák operákból két, három négy hangra.

Népdalok s opera áriák egy, vagy több hangra zongora, gitarré, bárfa sat. kísérettel.

Énekek férfi- s női karra, magyar s német nyelven.

Templomi s hangversenyi énekek, vegyes karokra.

Népdal gyűjtemények egyes hangokra s quartettek.

Teljes opera szövegek egy úgy mint több hangra, s karok részére.

Híres művészek arcképei, különféle nagyságban megrendelhetők.

Fontos!

A
**községi közigazgatás,
vagyonkezelés és számadások
kézikönyve.**

Tekintettel a jegyzői szigorlatokra.
Irta **TILL ANTAL.**
II. Kiadás.

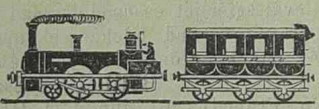
Kapható: Stein János erdélyi
Muzeum-egyleti könyvkereskedésében
Kolozsvártt.

Fontos!

Ministerium által ajánlott könyv.

Köz- és körjegyzők részére!

(29)

A magyar keleti vasút mikészási forgalmi főnöksége tisztelettel értesíti az utazó közönséget, hogy a Maros-Ludas és Kocsárd közti kezei megállapodási hely január 15-én kezdve a nyolcadik órától, hol eddig létezett, a hatodik számú órházhoz tétetett át.

(1-3)

(26)

Haszonbérbe adás.

Kis Cézén január 25-dikére hirdetett 180 hoidas Kászoni-féle birtok árvereztetése, közbejött akadályok miatt, **február 10-dikére halasztatik.**

Aranyos-Polyán. (U. p. Torda.)

SZENTPÁLI IGNÁCZ
gyám.

(2-2)

(24)

Mű-kertészi ajánkozás.

Egy tapasztalt és jó bizonyítványokkal ellátott fiatal ember, ki a magyar, német és román nyelvekben jártas; óhajta helyben vagy vidéken mint

udvari-kertész

alkalmazást nyerni.
Becsés levelek kéretnek:
László Józsefhez Kolozsvártt, bel-farkasutca 79 számhoz.

(3-3)

HUTFLESZ KÁROLY

megvásárol mindennemű magyar- és osztrák állam-papírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzmekeket s leszámítol (escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bár mily összegű fizetéseket.

Ajánlja legjutányosabb társasjátékait és részletjegyeit, valamint dusan ellátott fűszer-tarát, borkereskedését és gőzliszteit;

Ugyszintén kitűnő minőségű fagygyugyertya és szappan gyártmányait.